

شماره چاپ: ۱۸۴۶

دوره هشتم - سال چهارم

شماره ثبت: ۶۴۰

تاریخ چاپ: ۱۳۹۰/۱۰/۲۷

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح استفساریه بند (ل) ماده (۱۳۹)
قانون اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم»

کد موضوعی: ۲۷۰

شماره مسلسل: ۱-۱۲۲۲۵

اسفندماه ۱۳۹۰

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۳	۱. ضرورت حمایت از کتابفروشی‌ها به عنوان یک فعالیت فرهنگی
۵	۲. روند اعمال معافیت مالیاتی کتابفروشی‌ها
۷	۳. سازوکار شناسایی کتابفروشی‌ها به عنوان یک فعالیت فرهنگی - انتشاراتی برای بهره‌مندی از معافیت مالیاتی
۷	۴. مراجع و سازوکارهای صدور مجوز فعالیت کتابفروشی‌ها
۹	۵. اشکالات موجود در رابطه با بهره‌مندی کتابفروشی‌ها از معافیت مالیاتی
۱۰	۶. اعتبار یا نسخ ماده واحده «معافیت‌های مالیاتی مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان»
۱۲	۷. اقدامات صورت گرفته برای رفع اشکالات مذکور
۱۵	۸. محتوای طرح استفساریه
۱۶	۹. پیشنهادهای جایگزین
۱۸	پیوست‌ها
۲۸	منابع و مآخذ

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح استفساریه بند (ل) ماده (۱۳۹)
قانون اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم»

چکیده

«کتابفروشی» به مثابه یک فعالیت فرهنگی و یکی از حلقه‌های تأثیرگذار در حوزه کتاب و کتابخوانی، نیازمند حمایت‌های جدی می‌باشد که معافیت مالیاتی کتابفروشی‌ها از جمله راهکارهای اندیشیده شده برای آن است. قانونگذار در دو مورد اقدام به حمایت خاص و عام مالیاتی از فعالیت کتابفروشی‌ها کرده است با این حال نتایج این گزارش نشان می‌دهد که کتابفروشی‌ها با وجود کفایت مواد قانونی بنا به دو دلیل عمده تاکنون از معافیت مالیاتی بی‌بهره بوده‌اند:

۱. الزام مواد قانونی ناظر به معافیت مالیاتی کتابفروشی‌ها به داشتن مجوز فعالیت کتابفروشی‌ها از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و نبود سازوکار لازم در وزارت مزبور برای صدور مجوز،
۲. ابهام در مصادیق موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیاتهای مستقیم.

طرح استفساریه بند «ل» ماده (۱۳۹) «قانون مالیاتهای مستقیم» با وجود تصریح صدق اطلاق فعالیت انتشاراتی به کتابفروشی‌ها جهت برخورداری از معافیت مالیاتی، نسبت به رفع مشکل اول راهگشا نمی‌باشد. در عین حال این احتمال وجود دارد که موانع موجود برای بهره‌مندی کتابفروشی‌ها از معافیت مالیاتی، برای سایر فعالیت‌های فرهنگی مشابه نیز موضوعیت داشته باشد. بر این اساس با تأکید بر کفایت مواد قانونی موجود برای معافیت مالیاتی کتابفروشی‌ها و نیز اعتبار ماده واحده «قانون معافیت مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان از پرداخت مالیات»، پیشنهاد می‌شود که جهت رفع کامل مشکل معافیت مالیاتی کتابفروشی‌ها و نیز رفع مشکلات احتمالی مشابه در سایر فعالیت‌های فرهنگی، طرح «اصلاح بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیاتهای مستقیم» جایگزین استفساریه موضوع این گزارش شود؛

ماده واحده - بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیاتهای مستقیم به صورت زیر اصلاح می‌گردد:
فعالیت‌های انتشاراتی و مطبوعاتی، فرهنگی و هنری از پرداخت مالیات معاف می‌باشند.
مصادیق این نوع فعالیت‌ها مطابق آیین‌نامه‌ای است که به تصویب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی خواهد رسید.

مقدمه

گزارش پیش‌رو تلاش دارد تا ذیل اظهار نظر کارشناسی درباره «طرح استفساریه بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم» به موضوع معافیت مالیاتی صنف کتابفروشان بپردازد.

مسئله کتاب به‌مثابه یکی از اساسی‌ترین موضوعات «حوزه فرهنگ» فرآیندی پیچیده، چندعاملی و چندمرحله‌ای را پشت سر می‌گذارد که میان این مراحل و عوامل، نوعی تعامل و وابستگی متقابل وجود دارد؛ تألیف، نشر، چاپ و تولید، توزیع، فروش، مطالعه، کتابخانه‌ها و انجمن‌های کتاب و... مراحل و موقعیت‌های مختلف مسئله کتاب می‌باشند که در هر یک از آنها عوامل مختلفی چون، پدیدآورنده، ناشر، چاپخانه، صحاف، مراکز توزیع، کتابفروش، کتابدار، خواننده و... حضور دارند. در این میان، عناصر توزیعی و فروش با توجه به پیوندی که میان فرآیند تولید کتاب و فرآیند مصرف کتاب ایجاد می‌کنند دارای اهمیت برجسته‌ای هستند. کتابفروشی‌ها به‌عنوان یک فضای فرهنگی و کتابفروشان به‌مثابه عناصر فعال در این فضا، سهم برجسته‌ای در نشاط و پویایی مقوله کتاب در جامعه ایفا می‌کنند. در واقع کتابفروشی‌ها آخرین حلقه ارتباطی در زنجیره تولید و آستانه مصرف کتاب هستند. با این حال برخی از موانع و مشکلات، این صنف و موقعیت آن را با چالش‌هایی مواجه ساخته است. یکی از این مشکلات دیون مالی و مالیاتی این صنف و ناتوانی آن در پرداخت آنهاست. بر مبنای استنادات مؤسسه خانه کتاب، میزان مالیات دریافتی از صنف کتابفروشی‌ها در سال ۱۳۸۹ پنج میلیارد ریال است.^۱ رقم مزبور در عین اینکه در نظام مالیاتی کشور وزن قابل اعتنایی ندارد، برای صنف کتابفروشی‌ها که به‌خاطر وضعیت حاکم بر حوزه کتاب به‌شدت نیازمند حمایت‌های مختلف مادی و معنوی در راستای گسترش فرهنگ کتابخوانی است، رقم بالایی است و در نگاهی حداقلی آنچنان که خود کتابفروش‌ها بدان اشاره می‌نمایند می‌تواند مایه دلگرمی آنان برای ادامه فعالیتشان باشد. ضرورت حمایت از صنف کتابفروشی‌ها قانونگذار را واداشته است که در دو مورد بر معافیت مالیاتی این صنف تأکید نماید. ابهامات موجود در رابطه با این قوانین از زمان تصویب، در کنار قصور و کوتاهی نهادهای دولتی مرتبط با موضوع معافیت مالیاتی صنف کتابفروشی‌ها، عملاً صنف مزبور را در استفاده از معافیت‌های مالیاتی محروم کرده است.

طرح استفساریه بند «ل» ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم» با توجه به مشکلات موجود، به تصریح فعالیت کتابفروشی‌ها به‌عنوان فعالیت فرهنگی اقدام نموده است با این حال چالش‌ها و پیچیدگی موجود در امر مالیات صنف کتابفروشی‌ها، با مسائل دیگری در ارتباط است که در طرح

۱. نگاه کنید به پایگاه اینترنتی خبرگزاری کتاب ایران، «کتابفروشان همچنان در انتظار معافیت مالیاتی»، به نشانی:

<http://www.ibna.ir/vdcdxk0fzyt0x96.2a2y.html>

استفساریه مورد توجه نبوده است.

در گزارش پیش‌رو برای بررسی دقیق‌تر طرح مذکور، ابتدا ضرورت معافیت مالیاتی کتابفروشی‌ها مورد تأکید قرار خواهد گرفت. در مرحله بعد براساس قوانین و مقررات موجود به روند اعمال معافیت مالیاتی اشاره خواهد شد. پس از آن با نگاه به اشکالات موجود در رابطه با بهره‌مندی کتابفروش‌ها از معافیت مالیاتی، اقدامات صورت گرفته در جهت رفع اشکالات مذکور، بررسی می‌شود و در نهایت با واکاوی و شناسایی اشکالات طرح استفساریه بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم پیشنهادات جایگزین ارائه خواهد شد.

۱. ضرورت حمایت از کتابفروشی‌ها به‌عنوان یک فعالیت فرهنگی

۱-۱. حمایت و اعمال سیاست تبعیض مثبت در حوزه فرهنگ

کالاها و خدمات فرهنگی آن دسته از کالاها و خدمات هستند که اولاً در رده کالاهای ضروری و خدمات رفاهی قرار نگیرند و ثانیاً مستقیماً با ادراک، مقولات و مفاهیم، ارزش‌ها و هنجارها، سرگرمی و اوقات فراغت سروکار داشته باشند و در نهایت متوجه رشد و حیات آدمی باشند. ویژگی‌های مزبور موجب متفاوت شدن منطق اقتصادی این نوع از کالاها و خدمات می‌گردد؛ بازار این کالاها و خدمات، رقابتی و انحصاری نیست و هزینه و فایده‌ای که متوجه تولیدکننده و مصرف‌کننده است، با هزینه و فایده اجتماعی حاصل از آنها انطباق ندارد. از این رو تقاضای این کالاها کمتر از نیاز واقعی به آنهاست و عرضه آنها نیز به نسبت نیاز جامعه کمتر از حد لازم است. حوزه فرهنگ به لحاظ اقتصادی تحت تأثیر عوامل مختلفی است که این عوامل روی عرضه و تولید، قیمت تمام شده، کیفیت محصول، مصرف آن و... اثرگذار است. کالاهای فرهنگی به نسبت کالاهای ضروری و رفاهی، سهم اندکی در سبد مصرفی خانواده‌ها به‌خود اختصاص می‌دهند و در اثر آن، فرآیندهای صنعتی و تجاری منسجم در حوزه اقتصاد فرهنگ نیز حضور کم‌رنگی دارند. ماهیت متفاوت فعالیت فرهنگی موجب می‌شود که فعالیت‌های متنوعی که در حوزه فرهنگ انجام می‌شود از حیث اقتصادی ضعیف و شکننده باشند. بسیاری از صاحب‌نظران حوزه فرهنگ معتقدند که فعالیت‌های فرهنگی و هنری مستلزم حمایت‌های همیشگی دولت هستند و از این رو قوانین حاکم بر تولید، توزیع و مصرف کالاهای فرهنگی باید جهتگیری ویژه‌ای اتخاذ کنند.^۱ از سوی دیگر سهم عمده

۱. ن.ک. به:

– آلن پیکاک، اقتصاد فرهنگ و سیاست‌های فرهنگی، ترجمه اعظم محمدیگی، تهران، سازمان چاپخانه و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۶.

بخش فرهنگ در شکل‌دهی به افکار مردم، معنابخشی به جهان اجتماعی و در نهایت هدایت کنش‌های اجتماعی آنها، باعث می‌شود که دولت‌ها نسبت به این حوزه حساسیت بالایی داشته باشند. بر این اساس، معمولاً دولت‌ها با هدف اثربخشی در حوزه فرهنگ، تا رسیدن فعالیت‌های فرهنگی به جایگاهی خودمتمکی از حیث اقتصادی، از طریق سازوکارهای مختلف به حمایت از آنها مبادرت می‌کنند. یکی از مهمترین اشکال سیاست حمایت در حوزه فرهنگ، اعمال تخفیف در تعهدات نهادهای تولیدی و توزیعی حوزه فرهنگ، به دولت است. از جمله برجسته‌ترین تعهدات بخش‌های تولیدی و توزیعی به دولت، پرداخت مالیات می‌باشد. از این رو یکی از سازوکارهای حمایت از فعالیت‌های فرهنگی معافیت این سنخ از فعالیت‌ها از پرداخت مالیات است. در همین راستا در «قانون مالیات‌های مستقیم» در بند «ل» ماده (۱۳۹) فعالیت‌های فرهنگی از پرداخت مالیات معاف شده‌اند.

۲-۱. کتابفروشی به عنوان یک فعالیت فرهنگی

با فرض ضرورت حمایت از فعالیت‌های فرهنگی، این پرسش در ارتباط با کتابفروشی‌ها و معافیت آنها از پرداخت مالیات مطرح می‌شود که آیا کتابفروشی‌ها از سنخ فعالیت‌های فرهنگی محسوب می‌شوند! در متون رسمی قانونی و سازوکارهای اجرایی غالباً از دو منظر متفاوت به کتابفروشی‌ها توجه شده است؛ در یک نگاه کتابفروشی یک فضای تجاری قلمداد می‌شود که به توزیع یک کالای تجاری، مبادرت می‌ورزد. از منظری دیگر کتابفروشی یک موقعیت فرهنگی است که در رابطه با توزیع و فروش یک کالای فرهنگی فعالیت می‌نماید. چنین تلقی دوگانه به کتابفروشی تحت تأثیر تلقی دوگانه مشابهی نسبت به کتاب، ایجاد می‌شود. کتاب نیز در منطقی مشابه ذیل دو تلقی متفاوت تجاری یا فرهنگی قرار می‌گیرد. با وجود اینکه «کتاب» و «کتابفروشی» قابلیت طرح در هر دو موضع را دارند، تأکید جداگانه بر هر کدام از آنها موجب جهت‌گیری خاصی در امر سیاستگذاری، اجرا و نظارت می‌گردد. از سوی دیگر وضعیت موجود کتابفروشی‌ها و فراتر از آن فرآیند تولید، توزیع و مصرف کتاب نقش مؤثری در نحوه نگرش به فعالیت کتابفروشی دارد. در موقعیتی که با توجه به فرآیند طولانی فروش کتاب،^۱ ثابت ماندن قیمت کتاب در عین تورم سایر اقلام و دوره‌های افت و خیز شدید در بازار کتاب، میزان گردش مالی یک کتابفروشی به سختی نیازهای آن را کفایت می‌کند، قطعاً دلایل دیگری غیر از تجارت و به‌دست آوردن درآمد بر منطق فعالیت صنف کتابفروشان حاکم می‌باشد. آنچنان‌که که شواهد و قرائن نشان می‌دهد کتابفروشی‌ها نه تنها به

– مجید محمدی، درآمدی بر جامعه‌شناسی و اقتصاد فرهنگ در ایران امروز، تهران، نشر قطره، ۱۳۷۷.

– میثم موسایی، اقتصاد فرهنگ، تهران، نشر آن، ۱۳۷۹.

۱. مطالعات نشان می‌دهد که به‌طور متوسط زمان برگشت سرمایه در صنعت نشر دو سال است.

توزیع و عرضه یک کالای فرهنگی مبادرت می‌کنند، بلکه غالباً براساس علقه‌های فرهنگی و شخصی به آن دست می‌زنند. در عین حال کتابفروشی‌ها صرفاً فضایی برای مبادله معانی انباشته در درون کتاب‌ها به مشتریان نبوده، بلکه خود موقعیتی برای خلق معنا و مصرف آن مهیا می‌نمایند. بخش قابل توجهی از حضور افراد در کتابفروشی نه برای خرید که مشاهده کتاب‌ها، ورق زدن و آگاه شدن از تازه‌های نشر است که تمامی آنها ذیل یک موقعیت و فعالیت فرهنگی محقق می‌شود. البته فرهنگی بودن فعالیت کتابفروش‌ها واجد دلالت‌های قانونی نیز می‌باشد که در بخش‌های آتی بدان خواهیم پرداخت.

۲. روند اعمال معافیت مالیاتی کتابفروشی‌ها

قانونگذار با توجه به ضرورت و اهمیت حمایت از فعالیت‌های فرهنگی به صورت عام و کتابفروشی‌ها به صورت خاص، در دو مورد اقدام به تصویب قانون معافیت مالیاتی ناظر به فعالیت کتابفروشی‌ها کرده است:

۱-۲. ماده واحده «قانون معافیت مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان از پرداخت مالیات»^۱

مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۹ اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۰، ماده واحده «قانون معافیت مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان از پرداخت مالیات» را به تصویب رساند. براساس این قانون ناشران و فروشندگان کتاب و مطبوعات اعم از اشخاص حقیقی و یا حقوقی که دارای مجوز فعالیت از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی هستند و همچنین نویسندگان، مترجمین، ویراستاران، گرافیست‌ها و سایر پدیدآورندگان آثار فرهنگی مکتوب، از پرداخت مالیات بر درآمد موضوع فعالیت‌های مطبوعاتی و انتشاراتی معاف می‌شوند.

۱. ماده واحده «قانون معافیت مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان از پرداخت مالیات»

ماده واحده - از تاریخ ابلاغ این قانون ناشران و فروشندگان کتاب و مطبوعات اعم از اشخاص حقیقی و یا حقوقی که دارای مجوز فعالیت از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌باشند و همچنین نویسندگان، مترجمین، ویراستاران، گرافیست‌ها و سایر پدیدآورندگان آثار فرهنگی مکتوب از پرداخت مالیات بر درآمد موضوع فعالیت‌های مطبوعاتی و انتشاراتی معاف می‌شوند.

تبصره «۱» - ملاک تشخیص مصادیق موارد مذکور در ماده واحده در صورتی که مشخص نباشد با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است.
تبصره «۲» - اعتبار مورد نیاز برای معافیت مالیاتی مطبوعات و سایر موارد، از محل سهم وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از افزایش درآمد آگهی‌های اجاره تابلوهای شهری که به حساب درآمد عمومی کشور نزد خزانه‌داری کل واریز می‌گردد تأمین خواهد شد.
قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و دو تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۹ اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۰ مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۰/۲/۲۶ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۲-۲. بند «ل» ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم»

بند «ل» ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم» نیز با حساسیت مشابهی دایره شمول معافیت مالیاتی در حوزه فرهنگ را افزایش داده و فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی، فرهنگی و هنری که «به‌موجب مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می‌شوند»، از پرداخت مالیات معاف کرده است.^۱

همانطور که در هر دو قانون مشاهده می‌شود، داشتن مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی شرط برخورداری از معافیت مالیاتی است.

درحالی که ماده واحده «قانون معافیت مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان از پرداخت مالیات» تشخیص مصادیق موضوع ماده را برعهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گذاشته است، تبصره «۳» ذیل ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم» آیین‌نامه‌ای را پیش‌بینی کرده است که به‌وسیله سازمان امور مالیاتی کشور تهیه و با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.^۲ فصل نهم آیین‌نامه اجرایی تبصره «۳» «قانون مالیات‌های مستقیم» در ماده (۱۲) با تأکید مجدد بر مفاد بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم، تعیین مصادیق فعالیت‌های یاد شده در بند «ل» را به دستورالعملی منوط کرده است که توسط سازمان امور مالیاتی کشور با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه می‌شود.^۳

آنچنان که در متن قوانین مرتبط با معافیت مالیاتی کتابفروشان مشاهده می‌شود، سازمان امور مالیاتی برای معافیت مالیاتی کتابفروشان باید دو شرط لازم را در فعالیت آنها شناسایی نماید: - قرار گرفتن ذیل تعریف فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی، فرهنگی و هنری مندرج در دستورالعمل موضوع ماده (۱۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره «۳» ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم»، - داشتن مجوز فعالیت از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

۱. بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم:

فعالیت‌های انتشاراتی و مطبوعاتی، فرهنگی و هنری که به‌موجب مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می‌شوند، از پرداخت مالیات معاف است.

۲. تبصره «۳» - آیین‌نامه اجرایی موضوع این ماده [ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم] به‌وسیله سازمان امور مالیاتی کشور تهیه و با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

۳. ماده (۱۲) - فعالیت‌های انتشاراتی و مطبوعاتی، فرهنگی و هنری اشخاص حقیقی یا حقوقی به‌موجب مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می‌شود. فعالیت‌های یاد شده براساس دستورالعملی توسط سازمان امور مالیاتی کشور با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تعیین و اعلام خواهد شد.

۳. سازوکار شناسایی کتابفروشی‌ها به‌عنوان یک فعالیت فرهنگی - انتشاراتی برای بهره‌مندی از معافیت مالیاتی

ماده واحده «قانون معافیت مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان از پرداخت مالیات»، چنان‌که در عنوان آن هویداست صراحتاً به فعالیت کتابفروشان جهت معافیت مالیاتی اشاره می‌نماید. در عین حال در خود متن ماده واحده به‌جای لفظ «کتابفروشی»، عنوان مشابه «فروشنندگان کتاب» به‌کار رفته است. تبصره «۱» ذیل این ماده واحده، ملاک تشخیص مصدق موارد مذکور در ماده واحده را در صورتی‌که مشخص نباشد برعهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گذاشته است.

دستورالعمل موضوع ماده (۱۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره «۳» ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم»، در ماده (۱) به تعریف فعالیت‌های موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) می‌پردازد. بند «الف» این ماده «مجموعه فعالیت‌هایی که در فرآیند آفرینش فکری، تولید فنی، حروفچینی کتاب، پخش و فروش کتاب انجام می‌شود تا به‌صورت مکتوب یا الکترونیکی عرضه گردد و به‌دست مصرف‌کننده برسد» را به‌عنوان فعالیت‌های انتشاراتی تعریف نموده است. در ردیف ۱ جدول موضوع ماده (۷) این دستورالعمل نیز «پخش و فروش کتاب» به‌عنوان فعالیت‌های مشمول معافیت موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) معرفی شده است.

عدم صراحت دستورالعمل مزبور برای به‌کارگیری لفظ «کتابفروشی»، این ابهام را برای سازمان امور مالیاتی به‌وجود آورده است که کتابفروشان مصداق فعالیت‌های انتشاراتی نیستند.

۴. مراجع و سازوکارهای صدور مجوز فعالیت کتابفروشی‌ها

در رابطه با مراجع صدور مجوز فعالیت برای کتابفروشی‌ها ضروری است میان مرجع صدور «اجازه کسب» از یک‌سو و مرجع صدور «مجوز فعالیت» از سوی دیگر تمایز قائل شویم. کتابفروشی‌ها برای «اجازه کسب» ملزم هستند تا نسبت به اخذ آن از طریق «اتحادیه ناشران و کتابفروشان» اقدام نمایند. در عین حال مرجع صدور «مجوز فعالیت» براساس «قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی»، خود وزارتخانه مزبور می‌باشد.^۱

۱. بحث صدور مجوز برای کتابفروشی‌ها براساس بند «۲۲» ماده (۲) «قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی» مصوب ۱۳۶۵/۱۲/۱۲ مطرح می‌شود.

۲۲) صدور اجازه تأسیس یا انحلال مراکز، مؤسسات و مجامع فرهنگی، مطبوعاتی، خبری، هنری، سینمایی، سمعی و بصری و مؤسسات انتشاراتی و تبلیغاتی در کشور و نظارت بر فعالیت‌های آنها و همچنین ناشرین و کتابفروشان در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط.

آنچنان‌که در خود متن مشاهده می‌شود با توجه به قرار گرفتن ناشرین و کتابفروشان بعد از او عطف قبل از «همچنین»،

۴-۱. مجوز فعالیت از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

فعالیت در عرصه فرهنگ و هنر شامل دو بخش کلی تولید و توزیع (ارائه خدمات و عرضه کالا) است. سهم نظارت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بر حوزه فرهنگ و هنر عمدتاً ناظر بر تولید فرهنگی - هنری است تا توزیع و عرضه آن. عمده مجوزهایی که از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای انواع فعالیت‌های فرهنگی، هنری، مطبوعاتی و انتشاراتی صادر می‌شود، ناظر به بخش تولید است. با این حال بند «۲۲» ماده (۲) «قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی» در کنار صدور اجازه تأسیس یا انحلال مراکز، مؤسسات و مجامع فرهنگی، مطبوعاتی، خبری، هنری، سینمایی، سمعی و بصری و مؤسسات انتشاراتی و تبلیغاتی در کشور و نظارت بر فعالیت‌های آنها، صدور اجازه تأسیس یا انحلال کتابفروشی‌ها را در چارچوب ضوابط و مقررات، برعهده وزارتخانه مزبور می‌گذارد.^۱

۴-۲. صدور اجازه کسب از سوی اتحادیه ناشران و کتابفروشان

با توجه به فقدان قانون مستقل برای صنف کتابفروش‌ها، صنف مزبور و فعالیت‌های مرتبط با آن ذیل قانون «نظام صنفی کشوری» مصوب ۲۸ اسفندماه ۱۳۸۲ قرار می‌گیرد. طبق این قانون کتابفروشی‌ها به‌عنوان یکی از اصناف توزیعی، ضروری است که ذیل ماده (۱۲) نسبت به اخذ پروانه کسب اقدام نمایند.^۲ ماده (۱) «آیین‌نامه اجرایی ضوابط لازم برای صدور پروانه کسب توسط اتحادیه‌های صنفی در شهرها» مصوب ۸ مردادماه ۱۳۸۳^۳ صدور پروانه کسب هریک از فعالیت‌های واحدهای صنفی را به اتحادیه‌های صنفی واگذار کرده است.^۴ ماده (۱) «ضوابط خاص صدور پروانه کسب» کمیسیون هیئت عالی نظارت ویژه «اتحادیه صنف ناشران و کتابفروشان» نیز، صدور اجازه کسب کتابفروشی‌ها را به‌عهده «اتحادیه صنف ناشران و کتابفروشان» گذاشته است.^۵ در عین حال ماده (۱۰) «آیین‌نامه اجرایی ضوابط لازم برای صدور پروانه کسب توسط اتحادیه‌های صنفی

داشتن اجازه تأسیس یا انحلال ناشرین و کتابفروشان از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد با کمی ابهام روبرو می‌شود و بعضاً این تفسیر ارائه می‌شود که او، عطف به «نظارت بر فعالیت‌های آنها» می‌باشد. با این حال نحوه تدوین قوانین و آیین‌نامه‌های مرتبط با کتابفروشی‌ها و ناشران عمدتاً بر اساس تفسیر اول صورت گرفته است و همواره داشتن مجوز فعالیت از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی شرط لازم بوده است.

۱. البته آنچنان که بدان اشاره شد در رابطه با ضرورت داشتن مجوز فعالیت کتابفروشی‌ها از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ابهام وجود دارد.

۲. ماده (۱۲) - افراد صنفی موظفند قبل از تأسیس هر نوع واحد صنفی یا اشتغال به کسب و حرفه، نسبت به اخذ پروانه کسب اقدام کنند.

۳. موضوع تبصره «۱» ماده (۱۲) قانون نظام صنفی.

۴. ماده (۱) - هر فردی که بخواهد واحد صنفی ایجاد کند قبل از سپردن هرگونه تعهد، اجاره، یا خرید محل باید جهت اخذ مجوز لازم به اتحادیه صنف مربوطه مراجعه و درخواست کتبی خود را تسلیم نماید.

۵. نگاه کنید به پیوست ۷.

در شهرها»، هرگونه فعالیتی را که ناظر به عرضه مستقیم کالاها یا خدمات به مصرف‌کنندگان باشد، ولو نیازمند مجوز از سایر سازمان‌ها و نهادها باشد، مکلف کرده است که علاوه بر دریافت مجوز فعالیت یا پروانه (از سازمان مرتبط)، نسبت به اخذ پروانه کسب از اتحادیه مربوطه اقدام کند.^۱

۵. اشکالات موجود در رابطه با بهره‌مندی کتابفروشی‌ها از معافیت مالیاتی

همانطوری که در بخش دوم بدان اشاره شد کتابفروشی‌ها برای استفاده از معافیت مالیاتی باید دو شرط زیر را داشته باشند:

- قرار گرفتن ذیل تعریف فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی، فرهنگی و هنری،
- داشتن مجوز فعالیت از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

با این حال بررسی‌های دفتر مطالعات فرهنگی نشان می‌دهد که سازمان امور مالیاتی بر مبنای تفسیری مضیق از دستورالعمل موضوع ماده (۱۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره «۳» ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم»، کتابفروشی‌ها را از شمول فعالیت‌های انتشاراتی موضوع بند «الف» ماده (۱) آن خارج کرده است. مستمسک اصلی سازمان امور مالیاتی عدم تصریح عنوان «کتابفروشی» در متن ماده مذکور از دستورالعمل است. در عین حال وزارت اقتصاد و امور دارایی با استناد به ماده (۲۷۳) «قانون مالیات‌های مستقیم»^۲ و با این استنباط که با تصویب قانون «اصلاح موادی از قانون مالیات‌های مستقیم»، ماده واحده «قانون معافیت مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان از پرداخت مالیات»، ملغی گردیده، عملاً طی سال‌های اخیر، کتابفروشان را از معافیت مالیاتی محروم نموده است. در مدت مذکور همواره بین وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان امور مالیاتی نسبت به مصادیق قانون «معافیت مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان از پرداخت مالیات» و نیز بند «ل» ماده

۱. ماده (۱۰) - اشخاص حقیقی یا حقوقی که طبق قوانین جاری موظف به اخذ مجوز فعالیت یا پروانه تأسیس، بهره‌برداری یا اشتغال از وزارتخانه‌ها، مؤسسات، سازمان‌ها یا شرکت‌های دولتی، سایر دستگاه‌های دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است یا نهادهای عمومی غیردولتی هستند، چنانچه به عرضه مستقیم کالاها یا خدمات به مصرف‌کنندگان مبادرت ورزند، مکلفند علاوه بر دریافت مجوز فعالیت یا پروانه، نسبت به اخذ پروانه کسب از اتحادیه مربوطه اقدام کنند. اشخاص مذکور مشمول قانون نظام صنفی و مقررات آن خواهند بود.

۲. ماده (۲۷۳) - تاریخ اجرای این قانون از اول سال ۱۳۸۱ خواهد بود و کلیه اشخاص حقوقی که شروع سال مالی آنها از اول فروردین‌ماه ۱۳۸۰ به بعد باشد نیز از لحاظ ترتیب رسیدگی و نرخ مالیاتی مشمول این قانون خواهند شد. از تاریخ اجرای این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر به استثنای احکام مالیاتی مقرر در قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در دوران برنامه مزبور و نیز ماده (۱۲) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲/۶/۷ و استفساریه مصوب ۱۳۷۴/۱/۲۱ قانون اخیرالذکر لغو می‌گردد. این حکم شامل قوانین و مقررات مغایری که مشمول قوانین و مقررات عمومی به آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام است نیز می‌باشد.

(۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم» برداشت‌های متفاوتی وجود داشته است.^۱

از سوی دیگر با وجود، ضروری بودن داشتن مجوز فعالیت از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای بهره‌مندی از معافیت مالیاتی، تأسیس و فعالیت کتابفروشی‌ها صرفاً براساس «اجازه کسب» صادره از سوی «اتحادیه ناشران و کتابفروشان» ممکن می‌شود و هیچ‌گونه مجوز جداگانه‌ای از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی صادر نمی‌شود.

البته در سال ۱۳۷۳ آیین‌نامه صدور مجوز فعالیت کتابفروشی‌ها در معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه می‌شود که بنا به دلایل مختلف، از جمله بدبینی کتابفروشی‌ها برای افزایش نظارت و محدودیت از سوی وزارت مزبور، تاکنون سازوکار صدور مجوز فعالیت کتابفروشی‌ها توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی محقق نشده است.

با توجه به موارد مذکور مشخص می‌شود که دو شرط لازم یاد شده در بالا جهت معافیت کتابفروشی‌ها از پرداخت مالیات در واقع به صورت «عملی» و عینی محقق نشده است و به این ترتیب از ابتدای تصویب «قانون مالیات‌های مستقیم» تاکنون، کتابفروشی‌ها ملزم به پرداخت مالیات بوده‌اند.

۶. اعتبار یا نسخ ماده واحده «معافیت‌های مالیاتی مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان»

ماده (۲۷۳) «قانون مالیات‌های مستقیم» کلیه قوانین و مقررات مغایر با قانون مزبور را لغو نموده است. بر مبنای ماده مزبور این سؤال پیش می‌آید که آیا ماده واحده «معافیت‌های مالیاتی مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان» مصوب ۲۶ اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۰ با تصویب «قانون مالیات‌های مستقیم» مصوب ۲۷ بهمن‌ماه ۱۳۸۰ با توجه به بند «ل» ماده (۱۳۹) آن، نسخ می‌شود یا کماکان معتبر است.

در پاسخ به این سؤال باید به این نکته اشاره کرد که در صورت وجود تعارض بین قانون اخیر با قانون سابق باید براساس قواعد و اصول فقهی و حقوقی مسلم (از قبیل «احکام سابق و لاحق»، «عام و خاص»، «مطلق و مقید»، «مفهوم مخالف و موافق»، «احکام شرط» و مانند اینها) ناسخ و منسوخ را مشخص کرد. در همین راستا مطابق اصول کلی حقوقی، در صورت تعارض دو قانون، قانون لاحق، قانون سابق را نسخ می‌کند، اما از جمله معیارهایی که باید در این ارتباط مورد توجه

۱. در نامه وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به رئیس‌جمهور مورخ ۱۳۸۹/۶/۲۴ به شماره ۱۸۷۹۳۶ ضمن اشاره به قوانین موجود در رابطه با معافیت مالیاتی فعالیت‌های انتشاراتی و مطبوعاتی، فرهنگی و هنری دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و نیز دستورالعمل اجرایی بند «ل» ماده (۱۳۹) نسبت به عدم تحقق معافیت مالیاتی فعالیت‌های مزبور تأکید می‌شود: «با وجود تمامی استنادات قانونی و مکاتبات این وزارتخانه با سازمان محترم مالیاتی کشور، این دستورالعمل در بسیاری از حوزه‌ها به صورت سلیقه‌ای اعمال شده و به دلیل نوع تعابیر مختلفی که از این دستورالعمل اجرایی صورت گرفته، عملاً معافیت مالیاتی به اجرا در نیامده است» (ن.ک. به پیوست ۱) و نیز پیوست ۲.

قرار داد، «مفهوم عام و خاص» می‌باشد. براساس همین اصل کلی، در صورتی که قانون لاحق (جدید) عام و قانون سابق، بیان‌کننده یک قاعده خاص باشد، قانون سابق (خاص) قانون جدید (عام)، را تخصیص می‌زند و قانون عام لاحق، موجب نسخ خاص سابق نمی‌گردد.

حال به بررسی این موضوع در خصوص قوانین مورد بحث می‌پردازیم. براساس ماده واحده «قانون معافیت مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان از پرداخت مالیات»، «ناشران و فروشندگان کتاب و مطبوعات اعم از اشخاص حقیقی و یا حقوقی که دارای مجوز فعالیت از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌باشند و همچنین نویسندگان، مترجمین، ویراستاران، گرافیست‌ها و سایر پدیدآورندگان آثار فرهنگی مکتوب از پرداخت مالیات بر درآمد موضوع فعالیت‌های مطبوعاتی و انتشاراتی معاف می‌باشند». همان‌گونه که مشخص می‌باشد این قانون چند دسته از اشخاص (و از جمله کتابفروشان) را که در زمینه‌های مطبوعاتی و انتشاراتی فعالیت می‌نمایند مشمول معافیت مالیاتی قرار داده است.

اما بند «ل» ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم» مقرر داشته است: «فعالیت‌های انتشاراتی و مطبوعاتی، فرهنگی و هنری که به موجب مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می‌شوند، از پرداخت مالیات معاف است». بنابراین به موجب این قانون کلیه فعالیت‌های انتشاراتی و مطبوعاتی، فرهنگی و هنری که با اخذ مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می‌شوند، از مالیات معاف شده‌اند که با توجه به بیان نمودن «کلیه فعالیت‌های انتشاراتی و مطبوعاتی، فرهنگی و هنری» یک قاعده عام را در خصوص فعالیت‌های مزبور وضع کرده است که می‌تواند فعالیت‌ها و عناوین جزئی‌تر و خاص از جمله کتابفروشی‌ها را نیز شامل گردد.

حال با توجه به اصول پیش‌گفته که قانون عام مؤخر موجب نسخ قانون خاص مقدم نمی‌گردد، باید گفت که بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم «قانون معافیت مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان از پرداخت مالیات» را نسخ نمی‌کند و در نهایت آن بخش از این قانون نسخ می‌شود که احکام آن صراحتاً در بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم آمده باشد و در سایر موارد قانون سابق مغایرتی با قانون اخیر نداشته و همچنان معتبر است. بنابراین حتی در صورتی که بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم دربرگیرنده کتابفروشی‌ها نباشد، این اشخاص به موجب قانون خاص سابق یعنی «قانون معافیت مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان از پرداخت مالیات» با توجه به تصریح به کتابفروشی‌ها، با در نظر گرفتن شرایط مقرر مشمول معافیت مالیاتی می‌باشند.

۷. اقدامات صورت گرفته برای رفع اشکالات مذکور

با توجه به اشکالاتی که در مسیر معافیت کتابفروشی‌ها از پرداخت مالیات وجود دارد، طی سال‌های اخیر به خصوص سال ۱۳۹۰، اقدامات متعددی در جهت رفع این اشکالات از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با پیگیری «اتحادیه ناشران و کتابفروشان» انجام شده است، با این حال هیچ‌کدام از این اقدامات تاکنون به نتیجه مطلوب نرسیده است.

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی طی نامه‌های متعدد تلاش کرده است تا وزارت اقتصاد و دارایی را نسبت به اجرای کامل معافیت مالیاتی موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) متقاعد نماید.^۱

۷-۱. تأکید بر فرهنگی - انتشاراتی بودن فعالیت کتابفروشی

وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی در آخرین پیگیری‌ها، در تاریخ ۲۴ خردادماه ۱۳۹۰ طی ارسال نامه شماره ۱۰۸۴۲۴۵۱ به معاونت حقوقی ریاست‌جمهوری، به استناد مقررات ماده واحده «قانون معافیت‌های مالیاتی مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان» مصوب اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۰ و بند «ل» ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم» مصوب بهمن‌ماه ۱۳۸۰ و همچنین بند «۲۲» ماده (۲) «قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی»، کتابفروشان را مشمول معافیت مالیاتی تلقی کرده و در زمره فعالیت‌های انتشاراتی و فرهنگی قرار داده است.^۲ معاونت حقوقی ریاست‌جمهوری نیز در تاریخ اول تیرماه ۱۳۹۰ طی نامه شماره ۱۴۰۱۹/۶۳۷۲۰، مراتب را ضمن پذیرش استدلال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای تصویب به هیئت دولت ارسال کرده است. در جلسه ۹ مردادماه ۱۳۹۰ نیز هیئت وزیران برای اطلاع از میزان مالیات دریافتی از کتابفروشان سراسر کشور، مراتب را از وزارت اقتصاد و امور دارایی استعلام کرده است.

در تاریخ ۹ آبان‌ماه ۱۳۹۰ وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی طی نامه شماره ۱۸۱۹۷۹۷ به وزیر امور اقتصادی و دارایی به پیوست، فهرست اصلاحی فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی، فرهنگی و هنری مشمول معافیت موضوع بند «ل» ماده (۱۹) «قانون مالیات‌های مستقیم» را ارسال می‌کند. در ردیف ۱ فهرست اصلاحی مزبور، ذیل فعالیت انتشاراتی فراتر از اشاره به «پخش و فروش کتاب» به صورت مستقل به عنوان «کتابفروشی‌ها» اشاره شده است.^۳ افزودن عنوان «کتابفروشی‌ها» در کنار «پخش و فروش کتاب» با هدف رفع ابهام موجود در سازمان امور مالیاتی برای معافیت مالیاتی کتابفروشی‌ها صورت گرفته است. فهرست پیشنهادی تاکنون تصویب نشده است.

۱. نگاه کنید به پیوست‌های ۶ و ۳.

۲. نگاه کنید به پیوست ۲.

۳. نگاه کنید به پیوست ۳.

۷-۲. تعیین سازوکار صدور مجوز برای فعالیت کتابفروشی

تاکنون برای برخورداری کتابفروشی‌ها از معافیت مالیاتی، سازوکار معینی از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جهت صدور مجوز فعالیت کتابفروشی‌ها تعیین نشده است. با این حال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای رفع مشکل مذکور در چند مورد، مسئولیت معرفی کتابفروشی‌ها به سازمان امور مالیاتی را به «اتحادیه کتابفروشان و ناشران» تفویض کرده است. بر این اساس مقرر می‌شود «اتحادیه ناشران و کتابفروشان»، کتابفروشی‌هایی را که براساس قوانین نظام صنفی کشور نسبت به اخذ پروانه کتابفروشی از آن اتحادیه اقدام کرده‌اند و آن اتحادیه کلیه مقررات و مراحل اداری و اجرایی را طی قانون ارزیابی و سپس نسبت به صدور پروانه آن کتابفروشی‌ها اقدام کرده است، به دوایر دولتی معرفی کند.^۱ مستمسک این وزارتخانه برای این تفویض اختیار، تبصره ذیل ماده (۲) دستورالعمل موضوع ماده (۱۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره «۳» ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم»، می‌باشد.^۲ تبصره مزبور در مواردی که وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بنا به اختیارات قانونی، صدور مجوزهای موضوع فعالیت‌های موضوع دستورالعمل را به مراجع دیگر تفویض و مراتب را به سازمان امور مالیاتی کشور اعلام کند، مجوزهای صادره از سوی آن مراجع را در حکم مجوز صادره از سوی وزارت مزبور قلمداد می‌نماید.^۳ به این ترتیب در نگاه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اینکه «اتحادیه کتابفروشان و ناشران» از جانب آن وزارت، کتابفروشی‌ها را به سازمان امور مالیاتی معرفی کند، به منزله آن است که کتابفروشی‌ها از خود وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مجوز دارند.

با این حال این سؤال پیش می‌آید که آیا با توجه به نوع فعالیت کتابفروشی‌ها، قوانین موجود امکان چنین اختیاری را به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جهت واگذاری صدور مجوز کتابفروشی‌ها به «اتحادیه ناشران و کتابفروشان» می‌دهد؟

آنچنان که اشاره شد بند «۲۲» ماده (۲) «قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی» صدور اجازه تأسیس یا انحلال مراکز، مؤسسات و مجامع فرهنگی، مطبوعاتی، خبری، هنری، سینمایی، سمعی و بصری و مؤسسات انتشاراتی و تبلیغاتی در کشور و نظارت بر فعالیت‌های آنها و همچنین ناشرین و کتابفروشان را در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط برعهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گذاشته است. با توجه به اینکه فعالیت کتابفروشی بنا به استناد

۱. نگاه کنید به پیوست ۴.

۲. نگاه کنید به پیوست ۵.

۳. تبصره - در مواردی که وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بنا به اختیارات قانونی صدور مجوزهای موضوع فعالیت‌های موضوع این دستورالعمل را به مراجع دیگر تفویض و مراتب را به سازمان امور مالیاتی کشور اعلام نمایند. در این صورت مجوزهای صادره از سوی آن مراجع در حکم مجوز صادره از سوی وزارت مزبور خواهد بود.

خود وزارت ارشاد و متن قانون مزبور جزء فعالیت‌های فرهنگی قرار می‌گیرد، به استناد ماده (۸) قانون مدیریت خدمات کشوری و تعریفی که این ماده از «امور حاکمیتی»^۱ ارائه داده است، عمل «صدور مجوز فعالیت» برای کتابفروشی‌ها عملی حاکمیتی محسوب می‌شود. در این راستا علاوه بر تعریف صدر این ماده، بند «الف» این ماده در مقام بیان برخی مصادیق امور حاکمیتی صراحتاً مؤید حاکمیتی بودن عمل «صدور مجوز فعالیت کتابفروشی‌ها» است. بنابر بند «الف» این ماده: «سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت در بخش‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی» از جمله مصادیق اعلای امور حاکمیتی تلقی شده‌اند.

با این مقدمه از آنجا که واگذاری امور حاکمیتی در عرصه‌های گوناگون سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به بخش‌های غیردولتی براساس اصول مسلم حقوقی و قانونی ممنوع می‌باشد،^۲ بدیهی است که وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اجازه تفویض صدور مجوز فعالیت برای کتابفروشی‌ها را به «اتحادیه ناشران و کتابفروشان» نخواهد داشت. از سوی دیگر منظور از «مراجع و سازمان‌های» مذکور در تبصره ذیل ماده (۲) دستورالعمل موضوع ماده (۱۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره «۳» ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم»، سازمان‌های دولتی است. آنچنان‌که در مورد سازمان گردشگری این تفویض اختیار ذیل ماده (۱۰) قانون «تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری» محقق شده است.^۳

مجموعه مشکلات یاد شده در بخش‌های قبلی در کنار عدم توفیق پیگیری‌های درون قوه مجریه در رابطه با موضوع معافیت مالیاتی کتابفروشی‌ها، مجلس شورای اسلامی را با توجه به وظیفه خود جهت حمایت از حوزه فرهنگ به تنظیم استفساریه بند «ل» ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم» رهنمون کرده است.

۱. امور حاکمیتی: آن دسته از اموری است که تحقق آن موجب اقتدار و حاکمیت کشور است و منافع آن بدون محدودیت شامل همه اقشار جامعه گردیده و بهره‌مندی از این نوع خدمات موجب محدودیت برای استفاده دیگران نمی‌شود.

۲. در این زمینه به‌طور مثال می‌توان به لزوم «حفظ حاکمیت دولت» در صدر بند «ب» سیاست‌های کلی بخش تعاونی «اعمال نقش حاکمیتی دولت در قالب امور سیاستگذاری و نظارت...» در جزء «۷» همین بند، لزوم «تداوم اعمال حاکمیت عمومی دولت...» از طریق سیاستگذاری... و نظارت... در جزء «۱» بند «ه» سیاست‌های کلی اعمال حاکمیت و پرهیز از انحصار «حضور کارآمد آن در قلمرو امور حاکمیتی» بند «۴۷» سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه و بند «۱» اصل سوم قانون اساسی اشاره کرد.

۳. ماده (۱۰) - اختیارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در خصوص معافیت‌های مذکور در بند «ل» اصلاحی ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ در محدوده میراث فرهنگی و گردشگری به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری واگذار می‌شود.

۸. محتوای طرح استفساریه

متن طرح استفساریه

«موضوع استفساریه: آیا براساس مفاد بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰ مبنی بر اینکه «فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی، فرهنگی و هنری که به‌موجب مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می‌شوند از پرداخت مالیات معاف است» شامل کتابفروشی‌ها می‌گردد؟

پاسخ: بلی، کتابفروشی در زمره فعالیت‌های فرهنگی و از مصادیق بارز آن محسوب می‌گردد و از پرداخت مالیات معاف می‌باشند. بدیهی است این فعالیت‌ها شامل کلیه فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی، فرهنگی و هنری جدید که مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دریافت می‌نمایند خواهند شد».

استفساریه پیشنهادی با تأکید مجدد بر حساسیت قانونگذار نسبت به فرهنگی بودن فعالیت کتابفروشی‌ها و لزوم حمایت از کتابفروشی‌ها ذیل معافیت مالیاتی، معافیت مزبور را به تمامی فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی، فرهنگی و هنری جدید که مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دریافت می‌نمایند تسری می‌دهد. با این حال با توجه به مطالب قید شده در بخش‌های پیشین به‌نظر می‌رسد که اشکالاتی بر طرح پیشنهادی مترتب است.

- همان‌گونه که اشاره شد مشکل اصلی کنونی عدم معافیت صنف کتابفروشی‌ها نداشتن مجوز ازسوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است که این استفساریه کماکان بر داشتن آن تأکید می‌نماید و صرف طرح مجدد آن بدون تحقق سازوکار صدور مجوز فعالیت کتابفروشی‌ها مؤثر نخواهد بود.

- تبصره «۳» ذیل ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم» تهیه آیین‌نامه اجرایی موضوع این ماده را برعهده سازمان امور مالیاتی و تصویب هیئت وزیران با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی نهاده است که ماده (۱۲) آیین‌نامه مزبور تعیین و اعلام مصادیق معافیت مالیاتی موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) را منوط به دستورالعمل تهیه شده توسط سازمان امور مالیاتی با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد کرده است. آنچنان که در بخش‌های قبلی اشاره شد، دستورالعمل مزبور «فروش کتاب» را به‌عنوان یک فعالیت انتشاراتی قلمداد کرده است با این حال سازمان امور مالیاتی با توجه به اختیاری که در تصویب دستورالعمل دارد، نسبت به شناسایی صنف کتابفروشانشان به‌عنوان مصداق این فعالیت امتناع می‌ورزد.

در شرایطی که «اجازه کسب» کتابفروشی‌ها از «اتحادیه ناشران و کتابفروشانشان» صادر می‌شود و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی سازوکاری برای دادن «مجوز فعالیت» به کتابفروشی‌ها

ندارد و نیز با توجه به سازوکاری که ماده واحده «قانون معافیت مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان از پرداخت مالیات» و دستورالعمل ذیل ماده (۱۲) آیین‌نامه اجرایی تبصره «۳» ماده (۱۳۹)، برای شناسایی مصادیق معافیت مالیاتی فعالیت‌های فرهنگی تعیین کرده است، تصریح صدق اطلاق عنوان فعالیت‌های فرهنگی به کتابفروشی‌ها، آنچنان که در طرح پیشنهادی استفساریه دیده می‌شود، تأثیری در حمایت از کتابفروشی‌ها به لحاظ معافیت مالیاتی ندارد.

براین اساس مجموعه قوانین موجود، برای معافیت مالیاتی کتابفروشی‌هایی که مجوز فعالیت از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دارند کفایت می‌کنند. تصریح صدق اطلاق فعالیت فرهنگی به کتابفروشی جهت برخورداری از معافیت مالیاتی، با وجود اینکه مشکل تفسیر مضیق سازمان امور مالیاتی از دستورالعمل را رفع می‌کند با این حال روند تعیین شده در تبصره «۳» ماده (۱۳۹) را مختل می‌کند. از سوی دیگر مشکل نداشتن «مجوز فعالیت» از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای صنف کتابفروشی‌ها کماکان باقی می‌ماند. در عین حال مشکل صنف کتابفروشی‌ها، نداشتن مجوز و ابهام در صدق فرهنگی بودن، هم‌اکنون مبتلا به سایر فعالیت‌های حوزه فرهنگ (به‌عنوان نمونه بخش «توزیع کتاب») است.

آنچنان‌که آشکار است استفساریه پیشنهادی نسبت به رفع دو مشکل یاد شده، عدم وجود مجوز و تفسیر مضیق از مصادیق موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹)، به اندازه کافی راهگشا نیست. براین اساس پیشنهادهای زیر برای جایگزینی طرح استفساریه مطرح می‌شود.

۹. پیشنهادهای جایگزین

۹-۱. طرح اصلاح بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم

ماده واحده - بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم به صورت زیر اصلاح می‌گردد:
«فعالیت‌های انتشاراتی و مطبوعاتی، فرهنگی و هنری از پرداخت مالیات معاف می‌باشند. مصادیق این نوع فعالیت‌ها مطابق آیین‌نامه‌ای است که به تصویب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی خواهد رسید».

این ماده واحده در عین اینکه مشکل نداشتن «مجوز فعالیت» از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را برای معافیت مالیاتی کتابفروشی‌ها رفع می‌کند با محدود کردن مرجع تشخیص مصادیق فعالیت‌های موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، در کنار تضمین ایراد اظهارات کارشناسانه و تخصصی در این رابطه، ابهامات موجود در رابطه با مصادیق مزبور را از بین می‌برد و در عین حال امکان بازبینی و افزودن یا کاستن موارد را براساس وضعیت جدید مهیا می‌کند.

از مزایای این طرح امکان تطابق آن با سایر مصادیق فعالیت‌های فرهنگی، انتشاراتی، مطبوعاتی و هنری است که بدون الزام به داشتن مجوز فعالیت ازسوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی فعال و نیازمند حمایت هستند.

۲-۹. طرح استفساریه ذیل بند «ل» ماده (۱۳۹)

«مرجع تشخیص مصادیق فعالیت‌های موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌باشد».

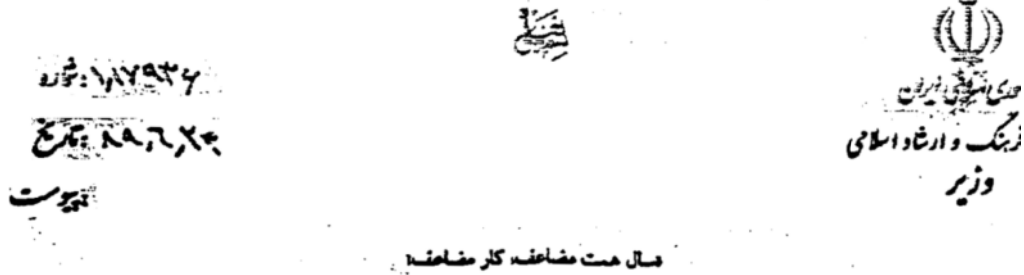
استفساریه مزبور ابهامات موجود در رابطه با مصادیق فعالیت‌ها را از بین می‌برد. با این حال کماکان مشکل داشتن مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی وجود خواهد داشت که باید با الزام وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (به‌عنوان نهاد دولتی مرتبط با معافیت مالیاتی موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم») به انجام وظایف محوله براساس قانون رفع شود.

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی وفق وظایف محوله براساس بند «۲۲» ماده (۲) «قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی» بایسته است تا نسبت به تعبیه سازوکار مشخص جهت صدور مجوز فعالیت کتابفروشی‌ها اقدام نماید. صدور «مجوز فعالیت» به کتابفروشی‌ها ازسوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی امکان بهره‌مندی از حمایت‌های قانونی به‌خصوص معافیت مالیاتی موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم» را فراهم می‌آورد و به معنی افزایش دایره نظارت و محدودیت صنف کتابفروشان نمی‌باشد. پیشنهاد می‌شود تا برای تسهیل و تسریع سازوکار صدور مجوز فعالیت کتابفروشی‌ها، این امر با همکاری و مشارکت «اتحادیه ناشران و کتابفروشان» و تشکیل پرونده و احراز صلاحیت حرفه‌ای متقاضیان توسط اتحادیه مزبور صورت پذیرد.

در نهایت می‌توان این‌گونه جمع‌بندی کرد که پیشنهاد اول با توجه به رفع مشکل صنف کتابفروشی‌ها در کنار رفع مشکلات احتمالی مشابه در سایر فعالیت‌های فرهنگی، با اهداف قانونگذار در جهت حمایت از حوزه فرهنگ همسوتر است.

پیوست‌ها

پیوست ۱ - تصویر نامه وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به رئیس‌جمهور در رابطه با معافیت مالیاتی فعالیت‌های فرهنگی

برادر ارجمند جناب آقای دکتر محمود احمدی‌نژاد
رئیس‌جمهور محترم

با اهداء سلام و تحیت

احتراماً، همانگونه که استحضار دارید براساس بند «ل» ماده ۱۳۹ قانون مالیات‌های مستقیم، فعالیت‌های انتشاراتی و مطبوعاتی، فرهنگی و هنری دارای مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از پرداخت مالیات معاف شده‌اند، از این رو به استناد مصوبه شماره ۵۳۳۵۶/ت/۲۲۵۷ هـ.خ مورخ ۸۱/۱۲/۷ هیأت وزیران، دستورالعمل اجرایی بند «ل» ماده ۱۳۹ با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان امور مالیاتی کشور تهیه و تدوین شد براساس این دستورالعمل، کلیه فعالیت‌های موضوع این قانون به طور کامل تعریف شده و در آن واجدین شرایط و دارندگان مجوز به طور مشروح قید شده است. حتی در تبصره ذیل ماده ۲، به تفویض اختیار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در امر صدور معذرت‌های موضوع این دستورالعمل نیز اشاره شده است. لکن با وجود تسلی استنادات قانونی و مکاتبات این وزارتخانه با سازمان محترم مالیاتی کشور، این دستورالعمل در بسیاری از حوزه‌ها به صورت سلیقه‌ای اعمال شده و به دلیل نوع تغییر مختلفی که از این دستورالعمل اجرایی صورت گرفته عملاً معافیت مالیاتی به اجرا درنیامده است و این امر موجبی از نارضایتی در میان کشر زحمتکش و خدایان به فرهنگ جامعه را به دنبال داشته است. به‌طور نمونه کتابفروشان، چاپخانه‌ها، برخی از ناشران و پخشگران کتاب و حتی اخیراً بعضی از نویسندگان، ویراستاران و دیگر پدیدآورندگان را با برداشته‌های غیرقانونی محروم از این عنایت دولت نمودند.

خوداشتدانت جهت رفع نارضایتی‌هایی به وجود آمده در میان اهالی فرهنگ و هنر کشور، دستور لازم را نسبت به رعایت این قانون و دستورالعمل‌های اجرایی آن و اعمال معافیت مالیاتی در سراسر این گروه صادر فرمایند.

سیدمحمد حسینی

پیوست ۲- تصویر نامه معاون حقوقی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به معاون حقوقی ریاست جمهوری در رابطه با معافیت مالیاتی کتابفروشی‌ها

بسم‌ تعالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
معاونت حقوقی، امور مجلس و استانها

شماره:
تاریخ:
اپوست:

سرکار خانم دکتر پدافعی
معاون محترم حقوقی ریاست جمهوری

سلام علیکم

اگرچه براساس بند (ل) ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم - مصوب ۱۳۸۰ - فعالیت‌های انتشاراتی و مطبوعاتی، فرهنگی و هنری که به موجب مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می‌شوند، از پرداخت مالیات معاف است، لکن باتوجه به ماده (۱۲) آیین نامه اجرایی موضوع تبصره (۳) ماده (۱۳۹) اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم - مصوب ۱۳۸۰ - که مقرر می‌دارد فعالیت‌های مذکور براساس دستورالعملی که توسط زمان امور مالیاتی کشور با همکاری این وزارتخانه تعیین می‌گردد، دستورالعمل موصوف نیز ضمن تعریف فعالیت‌های موضوع قانون این امر را برابر ماده (۵) به فهرست فعالیت‌ها که هر دو سال نیز قبل بررسی و تجدیدنظر است احاطه می‌دهد، لکن تا به سال ۱۳۸۲ این فهرست تهیه و به تأیید و تصویب هر دو مرجع رسید که به عنوان مثال در ردیف (۱) این فهرست و طبقه تعالیات انتشاراتی که در قسمت اخیر آن به بخش و فروش کتاب اشاره شده، دو دستگاه (علیرقم اینکه وزارت متبوع براساس بند ۲۲ ماده ۲۱) قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرجع صدور مجوز و حتی تشخیص مصداق موضوع قانون مذکور است) نظرات متفاوتی در این خصوص درآرا می‌باشند.

باتوجه به برداشت متفاوت در مصداق، قانون معافیت مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان از پرداخت مالیات (مصوب ۹ اردیبهشت ۱۳۸۰) و نیز بند ل ماده ۶۳۹ قانون اصلاح سوادگی از قانون مالیات‌های مستقیم (مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۱۰) و در نتیجه حذف کتابفروشان از صنوف مشمول معافیت از مالیات توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی، نظر آن معاونت محترم در ارتباط با معافیت مؤسسات انتشاراتی و کتابفروشان و با تأیید بر اینکه مرجع تشخیص و صدور مجوز فعالیت صنف مشمول معافیت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تعیین شده است، راهگشا خواهد بود.

در انتها یادآور می‌گردد به تشخیص این وزارت، کتابفروشی با توجه به نوع فعالیت در زمره فعالیت‌های انتشاراتی و فرهنگی

می‌باشد.

معاون وزیر
سید علی اکبر مستوفی
۹۰/۳/۲۵

۱۰۸۹۳۶۶۵۱
۹۰/۳/۲۵

ماری

رئیس‌کتاب آقای دری، معاون محترم امور فرهنگی جهت استحضار.

پیوست ۳- تصویر نامه وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به وزیر امور اقتصادی و دارایی به همراه فهرست اصلاحی فعالیت‌های فرهنگی مشمول معافیت مالیاتی موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم»

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
وزیر

شماره:
تاریخ:
پیوست:

سال جهاد اقتصادی»

جناب آقای دکتر شمس‌الدین حسینی
وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی

با سلام

احتراماً، بازگشت به نامه شماره، ۱۱۷۸۷۱/۱۳۴۲۵/۲۰۰ مورخ ۹۰/۶/۱۳، به پیوست ۳ برگ فهرست اصلاحی فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی، فرهنگی و هنری مشمول معافیت موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحیه مصوب ۸۰/۱۱/۲۷ برای استحضار و تأیید ارسال می‌شود.

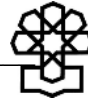
در ضمن آقای دکتر محمد مهدی فداکار معاون اداری و مالی به عنوان نماینده تام‌الاختیار به همراه آقای احمد علی محسن‌زاده مدیرکل دفتر حقوقی و مالکیت معنوی برای برگزاری جلسات و رفع موارد اختلاف معرفی می‌شوند. اط

سید محمد حسینی

۱۱۹۷۹۷
۹۰/۸/۹

رونوشت:

- جناب آقای دکتر محمد مهدی فداکار معاون محترم اداری و مالی برای اطلاع و پی‌گیری
- معاونان محترم وزیر برای اطلاع و همکاری
- جناب آقای احمد علی محسن‌زاده مدیرکل محترم دفتر حقوقی و مالکیت معنوی برای اطلاع و همکاری

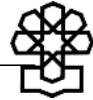
فهرست اصلاحی فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی، فرهنگی و هنری مشمول معافیت موضوع بند «د» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحیه مصوب

۸۰/۱۱/۲۷ برای اجرا از ۱/۱/۱۳۹۰

این معافیت شامل درآمد حاصل از پدیدآوری محصول فرهنگی، هنری، انتشاراتی و مطبوعاتی دارای مجوز تا پخش و فروش آن می‌باشد.

ردیف	طبقه فعالیت	نوع فعالیت	فعالیت‌های مشمول
۱	انتشاراتی	انتشار کتاب	نویسنده‌گی (تحقیق، تألیف، ترجمه، تصحیح، گردآوری) ویراستاری، صفحه‌آرایی، صفحه‌بندی، تصویرگری کتاب، حروف‌چینی، بازنویسی، خطاطی، طراحی جلد، بازنویسی اعم از کاغذی یا الکترونیکی، پخش و فروش کتاب، توسط اشخاص حقیقی و حقوقی، کتاب‌فروشی‌ها، مؤسسه‌های آموزشی، کتابخانه‌های کتاب، مؤسسات فرهنگی و هنری، کلاس‌های داستان‌نویسی و واردات و فروش کتب خارجی
۲	مطبوعاتی	۴۱ تولید خبر، سنجش، نقد و بررسی خبر، خبرگزاری، تفسیر، تولید پرفازش اطلاعات، اطلاع‌رسانی مکتوب و الکترونیکی، گزارش و ترجمه خبری و توزیع نشریات و اطلاعات	تولید خبر، سنجش، نقد و بررسی خبر، خبرگزاری، تفسیر، تولید پرفازش اطلاعات، اطلاع‌رسانی مکتوب و الکترونیکی، گزارش و ترجمه خبری و توزیع نشریات
		۴۲ انتشار نشریات و مطبوعات	نویسنده‌گی، گزارشگری، نقد خبر، تفسیر خبر، روزنامه‌نگاری، عکاسی مطبوعاتی، تصویرگری مطبوعاتی، ویراستاری مطبوعات، ترجمه، طراحی مطبوعات، گرافیک و کاربکتور مطبوعات، طراحی و انتشار آگهی، مطبوعت تحریریه مطبوعاتی، سردبیری، دبیری سرویس، نشر و فروش نشریات و مطبوعات، حروف‌چینی، فعالیت دفاتر نشریات و خبر، کانون‌های آگهی و تبلیغاتی
۳	فرهنگی	۴۱ رسانه‌های دیجیتال فرهنگی	تصدی رسانه، پدیدآورنده، تهیه‌کننده و عرضه‌کننده بسته‌های نرم‌افزاری رسانه و بسته‌های نرم‌افزاری رسانه پرداز و بازی‌های رایانه‌ای، تکثیر حامل دیجیتال و خدمات مرتبط، نشر دیجیتال و الکترونیک تصدی مرکز بازی و سرگرمی دیجیتال، تصدی ایجاد، توسعه پشتیبانی و ارائه رسانه برخط، سامانه یا مرکز بازی و سرگرمی دیجیتال و ارائه‌دهنده خدمات ویرایش محتوا با استفاده از ابزارهای مبتنی بر فناوری اطلاعات و فوتیلاط و واردات، توزیع و فروش منابع الکترونیکی، لاین
		۴۲ مسابقات فرهنگی، هنری و قرآنی	از قبیل مسابقات قرآنی، کتابخوانی، هنرهای تجسمی، موسیقایی، نمایشی، سینمایی و نظایر آن

ردیف	طبقه فعالیت	نوع فعالیت	فعالیت‌های مشمول
		۱-۲ تولید، تکثیر، توزیع، اجرای صحنه‌های موسیقی، پخش و فروش آثار صوتی	تنظیم‌کننده آهنگ، آهنگسازی، نوازندگی، شعر، خوانندگی، ضبط و صداگذاری استودیویی و صحنه‌ای، گرافیک هنری، کارگاه تولید و ساخت ادوات موسیقی، سازنده ادوات موسیقی، نشر، تکثیر و فروش آثار صوتی، شاعر، موسیقی در قالب نمایش خانگی و تلویزیونی و پژوهش موسیقی، رهبر ارکستر، تهیه‌کنندگی
		۱-۳ تئاتر و نمایش صحنه‌ای	نمایش نامه‌نویسی، کارگردانی، تهیه‌کنندگی، صداپردازی، طراحی و اجرای صحنه، نورپردازی، بازیگری، تدارکات، چهره‌پردازی، نمایش صحنه‌ای از قبیل پرده‌خوانی، تعزیه‌خوانی، روح‌فشی، خیمه‌شب‌بازی، عروسکی، سیاه‌بازی و خیابانی، آیین سنتی نمایش، طراح لباس، طراح نور، سخنوری، شبیه‌های نمایشی، گروه‌های نمایشی تلوی مجزوه، برنامه ویدئویی آثار نمایشی، پژوهش تئاتر و هنرهای نمایشی
	هنری	۲-۲ هنرهای تجسمی و سنتی	نقاشی، طراحی، خوشنویسی، گرافیک، عکاسی هنری، مجسمه‌سازی، نگارگری، سرامیک، کاربک‌انوار، آثار حجمی، یادمان، تندیس، مدیس، پژوهش‌های تجسمی، باستان‌شناسی، کارشناسی، سفالگری، هنرهای چوب، خاتم، منبت، میناکاری، طراحی و بافت فرش و گلیم، سنگ‌کاری، معرق، تذهیب و شمع، سنگ‌کاری هنرهای چوب و فلز
		۱-۵ مد و لباس ایرانی و اسلامی	طراحان مد و لباس، نمایشگاه، جشنواره، مسابقات، دوری پژوهش مد و لباس
		۱-۶ مراکز تولید و عرضه فعالیت‌های هنری و مینمایی	تالار و سالن برنامه‌های نمایش، موسیقی و سینماگران، نگارخانه‌ها، کارگاه‌های تجسمی، استودیوها، مراکز عرضه و فروش آثار تجسمی، هنرهای سنتی و...
		۱-۷ مراکز خدمات فنی فیلم	سور لایبراتور، تروکلر، قطع‌نگاتیو، تکنیک‌های فنون دیجیتال (اعم از صدا و تصویر)، تلویزیون، ظهور و چاپ فیلم، گرافیک، استودیوهای صدا و تصویر، عوامل خدمات فنی مانند سنسور، صدا و تصویر، متخصص انالوگ و دیجیتال

ردیف	طبقه فعالیت	نوع فعالیت	فعالیت‌های مشمول
۳	فرهنگی	۳-۳ جشنواره‌های قرآنی، فرهنگی و هنری	مراسم، مسابقات، نشست‌ها و جشنواره‌هایی که به صورت دائمی و بین‌المللی برگزار می‌شود.
		۳-۴ نمایشگاه‌ها، موزه‌های فرهنگی، هنری و قرآنی	موزه آثار تجسمی، موزه آثار نمایشی، موزه آثار موسیقی، موزه آثار قرآنی، موزه کتاب و مطبوعات و برگزاری نمایشگاه‌های کتاب، قرآن، مطبوعات، تجسمی، موسیقی، نگارخانه و نظایر آن
		۳-۵ مراسم و مجامع فرهنگی و هنری، قرآنی و دیجیتال	آموزش‌های فرهنگی و هنری که توسط آموزشگاه آزاد سینمایی، آموزشگاه آزاد هنری و مؤسسات مجری رشته‌های فرهنگی و هنری در مقطع کار و دانش، پودمانی، علمی-کاربردی و با مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می‌شود، پژوهش‌های فرهنگی و هنری، قرآنی و دیجیتال، شب‌های شعر و ادب، نقد و بررسی کتاب، آثار هنری و سینمایی و قرآنی، بزرگداشت‌ها و یادبودها، مسابقات، کنگره‌ها و سایر نشست‌های فرهنگی و هنری و آموزش‌های عمومی و تخصصی قرآن، محافل انس با قرآن، تفسیر قرآن و ترویج فرهنگ نماز، اجرای تلاوت، توثیق، همخوانی و سخنرانی و مشاوره قرآنی
		۳-۶ کتابخانه عمومی	تأسیس و اداره کتابخانه عمومی و فرانت‌خانه
		۳-۷ چاپ	لیتوگرافی، صحافی و کلبه چاپخانه‌ها به جز روتوگراف، لکسوکرافی، لیبیل، دیجیتال و سیلک
		۳-۸ فرهنگی زیارتی	کلبه فعالیت‌های شرکت‌ها و مؤسسات فرهنگی و زیارتی و آژانس‌های مسافرتی دارای مجوز بند «ب» که در امور زیارتی حج، عمره و عتبات عالیات و اعزام زائر فعالیت می‌کنند، فعالیت‌های مدیران کاروان‌ها برای اجرای عملیات حج تمتع و اعزام زائر حج تمتع
۴	هنری	۳-۹ کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد	برگزاری جشنواره‌ها، نمایش‌ها، نمایشگاه‌ها، فعالیت‌های اردوئی، نشست‌های دینی، کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزشی تبلیغ چهره به چهره و فعالیت مؤسسات فرهنگی مسجد محور
		۴-۱ تولید، تکثیر، توزیع فیلم	فیلم‌نامه‌نویسی، تهیه‌کنندگی، کارگردانی، صدابرداری، صداگذاری، فیلمبرداری، طراحی صحنه، دکور و لباس، تدوین، تدارکات، طراحی جلوه‌های ویژه بازیگری، بدلکاری، چهره‌پردازی، خدمات لابراتوری فیلم، عکاسی فیلم، عکاسی هنری، گویندگی فیلم، منشی‌گری صحنه، مدیریت فیلم، آهنگ‌سازی، دوبله، انیمیشن‌سازی، مستندسازی، بازیگردانی، نورپردازی، دستیاری کارگردان، بخش و فروش آثار تصویری

پیوست ۴ - تصویر نامه مدیرکل امور کتاب و کتابخوانی معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به اتحادیه ناشران و کتابفروشان در رابطه با تفویض اختیار معرفی کتابفروشی‌ها به دوائر مالیاتی جهت بهره‌مندی از معافیت مالیاتی

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۵/۰۴
شماره: ۴۹۵۵۸
پیوست: ۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ، ارشاد اسلامی

معاونت امور فرهنگی

اتحادیه محترم ناشران و کتابفروشان تهران

باسلام

بمنظور تسهیل امور کتابفروشان و جلوگیری از مراجعات ایشان به مراجع متعدد و براساس بند ۲۲ ماده ۳ قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و بند ل ماده ۱۳۹ قانون مالیات‌های مستقیم، مسئولیت معرفی کتابفروشی‌هایی که براساس قوانین نظام صنفی کشور نسبت به اخذ پروانه کتابفروشی از آن اتحادیه اقدام کرده و آن اتحادیه کابینه مقررات و مراحل اداری و اجرایی را طی قانون ارزیابی نموده و سپس نسبت به صدور پروانه اقدام کرده است با شرط پذیرش مسئولیت‌های ناشی از آن به دوائر مالیاتی و برای مدت یکسال مالی به آن اتحادیه تفویض می‌نماید.

بدیهی است این تفویض صرفاً برای استفاده کتابفروشان از معافیت مالیاتی است و هیچگونه اعتبار دیگری بر آن مترتب نیست.

یادآوری می‌شود اتحادیه بابت ارائه خدمات فوق حق تعیین شرایط ویژه به جز آنچه در قانون نظام صنفی پیش‌بینی شده را نخواهد داشت.

محمدجواد مرادی نیا
مدیرکل امور کتاب و کتابخوانی

پیوست ۵ - تصویر نامه معاون امور فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به رئیس سازمان امور مالیاتی کشور در رابطه با معافیت مالیاتی ناشران و کتابفروشی‌ها

تاریخ
شماره
پست
.....

بیتالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
سازمان امور مالیاتی

جناب آقای عرب مازاد
ریاست محترم سازمان امور مالیاتی کشور

باسلام

احتراماً؛ پیرو نامه شماره ۱۳/۳۵۶۹۵۷ مورخ ۸۵/۶/۱۱ این معارفت و نامه‌های شماره ۲۳۴/۱۴۳۹/۲۷۹۰۳ مورخ ۸۵/۷/۱۶ و ۲۳۴/۳۸۹۷/۵۲۹۲۱ مورخ ۸۵/۱۰/۱۹ معاون محترم عملیاتی آن سازمان محترم و ضمن تبریک هفته فرهنگ مالیات و تشکر از جنابعالی و همکاران محترم سازمان مالیاتی در جهت همکاری با اهالی محترم فرهنگ کشور و عطف به مفاد دستورالعمل موضوع ماده ۱۲ آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳) ماده ۱۳۹ اصلاحی قانونی مالیات‌های مستقیم به‌ویژه تبصره ذیل ماده ۲ و با عنایت به زمان قانونی تعیین شده برای ارائه اظهارنامه‌های مالیاتی، خواهشمند است دستور فرمایید واحدهای مالیاتی ذیربط در بررسی پرونده‌های مالیاتی ناشران و کتابفروشان، معافیت موضوع بند ل ماده ۱۳۹ را مورد نظر قرار دهند. ضمناً به استناد تبصره ذیل ماده ۲ دستورالعمل مذکور لیست ۶۵۴ عضو اتحادیه ناشران و کتابفروشان تهران مندرج در نامه شماره ۱۳/۳۵۶۹۵ مورخ ۸۵/۶/۱۱ و لیست کتابفروشان استان‌های کشور مندرج در نامه شماره ۱۳/۱۱۶۰۴۳ مورخ ۸۵/۱۲/۵ کماکان به قوت خود باقی است.

قبلاً از دستور مساعدی که در این خصوص صادر خواهید فرمود قدردانی می‌شود./

مهمین پرویز
معاون وزیر

مهمین پرویز
معاون وزیر
۸۷.۳.۱۹

رونوشت:
جناب آقای قبادی مشاور محترم معاونت

پیوست ۶ - تصویر نامه معاون امور فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به رئیس حوزه
وزارتی و وزارت اقتصاد و امور دارایی در رابطه با فهرست اصلاحی فعالیت‌های فرهنگی
مشمول معافیت مالیاتی موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) «قانون مالیات‌های مستقیم»

برسمتانی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
سازمان امور مالیاتیشماره
تاریخ
پستجناب آقای اسماعیلی
مشاور محترم وزیر و رئیس حوزه وزارت

سلام علیکم

با احترام؛ باتوجه به نامه شماره ۱/۱۱۹۷۹۷ مورخ ۹۰/۸/۹ وزیر
محترم عنوان وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی درباره ارسال
فهرست اصلاحی مشمولین معافیت مالیاتی موضوع بند «ل» ماده ۱۳۹
قانون مالیات‌های مستقیم، مقتضی است دستور فرمایید از نتیجه اقدام
این معاونت را آگاه نمایند.

بهمین فرقی
معاون وزیر۱۳۹۰/۰۸/۰۹
۹۰/۸/۰۹رونوشت:
جناب آقای مهره بان

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بازرگانی

کمیسیون هیات عالی نظارت
ضوابط خاص صدور پروانه کسب

XX

اتحادیه صنف : ناشران و کتابفروشان تهران (خدمات فنی)

ماده ۱- فرد صنفی در این اتحادیه به شخصی اطلاق می شود که طبق قانون نظام صنفی، آیین نامه اجرایی ضوابط صدور پروانه کسب و رعایت این ضوابط خاص با تهیصیل پروانه، محل کسب مناسبی جهت یکی از رسته های تحت پوشش اتحادیه دایر نموده و با قبول مسروئیت، شخصاً یا بوسیله مباشر و اجد شرایط در محل مزبور به کار اشتغال ورزد.

ماده ۲- در این اتحادیه صنفی برای ۵ رسته شغلی به شرح ذیل پروانه کسب صادر می شود:

۱- ناشر و کتاب فروش

۲- کتابفروش

۳- تهیه و چاپ کارت و بوستر

۴- دفتر پخش کتاب

۵- دفتر نشر

ماده ۳- حداقل مساحت لازم برای ایجاد واحدهای صنفی رسته های (۱ الی ۴) ۹ متر مربع و رسته (۵) ۱۲ متر مربع می باشد.

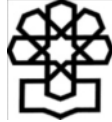
ماده ۴- لوازم و اسباب کار بر اساس ضرورت و طبق عرف اتحادیه تعیین می گردد.

ماده ۵- این ضوابط خاص در ۵ ماده در سیصد و نود و هشتمین جلد، مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۴ کمیسیون هیات عالی نظارت بر اساس بندهای ذیل ماده ۲۱ آیین نامه اجرایی ضوابط صدور پروانه کسب (موضوع بند ۱ ماده ۲۵ قانون نظام صنفی) مورد تصریب قرار گرفت و اتحادیه جهت صدور پروانه کسب ملزم به رعایت مفاد آن می باشد. ۴۴۴/پ

دبیر خانه هیات عالی نظارت

منابع و مأخذ

۱. آذرنگ، عبدالحسین. آشنایی با چاپ و نشر، تهران، سمت، ۱۳۷۵.
۲. پیکاک، آلن. اقتصاد فرهنگ و سیاست‌های فرهنگی، ترجمه اعظم محمدیگی، تهران، سازمان چاپخانه و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۶.
۳. دوانی، غلامحسین. مجموعه قوانین مالیاتهای مستقیم (مشمول بر آخرین اصلاحات بهمن‌ماه ۱۳۸۰ و مفاد مالیاتی قانون بودجه سال ۱۳۸۶)، تهران، کیومرث، ۱۳۸۶.
۴. گارثون، آلوارو. سیاست ملی کتاب: راهنمای توسعه کتاب و کتاب‌خوانی، ترجمه محمدجعفر پوینده، تهران، کارنامه، ۱۳۷۷.
۵. عظیمی، محمد. مجموعه قوانین و مقررات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت حقوقی و امور مجلس، ۱۳۸۹.
۶. محمدی، مجید. درآمدی بر جامعه‌شناسی و اقتصاد فرهنگ در ایران امروز، تهران، نشر قطره، ۱۳۷۷.
۷. موسایی، میثم، اقتصاد فرهنگ، تهران، نشر آن، ۱۳۷۹.
۸. پایگاه اینترنتی خبرگزاری کتاب ایران، «کتابفروشان همچنان در انتظار معافیت مالیاتی»، به نشانی:
<http://www.ibna.ir/vdcdxk0fzyt0x96.2a2y.html>

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱-۱۲۲۲۵

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح استفساریه بند (ل) ماده (۱۳۹) قانون اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم»

نام دفتر: مطالعات فرهنگی (گروه فرهنگ عمومی، ارشاد و تبلیغ اسلامی)

تهیه و تدوین‌کنندگان: هادی سلیمانی قره‌گل، سیدعلی محسنیان

همکاران: سیدمجتبی حسینی پوراردکانی، علی عقیقی

مدیر مطالعه: سیدعلی کشفی

ناظر علمی: سینا کلهر

متقاضی: کمیسیون اقتصادی

همکاران خارج از مرکز: —

اظهارنظرکنندگان خارج از مرکز: —

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. کتاب

۲. کتابفروشی

۳. مالیات

تاریخ شروع مطالعه: ۱۳۹۰/۱۰/۳۰

تاریخ خاتمه مطالعه: ۱۳۹۰/۱۱/۱۷

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۱۲/۶